

ผู้ค้าประกันไม่ต้องรับพิตอย่าง ลูกหนี้ร่วมจริงหรือ

พรเทพ ทวีกาญจน์
ทนายความ

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 หรือกฎหมายค้าประกันฉบับใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในสิทธิของผู้ค้าประกัน และผู้จำนอง ซึ่งไม่ใช่ลูกหนี้ชั้นต้น มีผลบังคับมาตั้งแต่วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในส่วนของผู้ค้าประกันที่แตกต่างจากกฎหมายฉบับเก่าหลายประการ ดังนี้

1. ผู้ค้าประกันสามารถจำกัดวงเงินสูงสุด และระยะเวลาในการค้าประกันได้ ดังนั้นก่อนที่จะเซ็นค้าประกันควรตกลงกับลูกหนี้เพื่อกำหนดเพดานชำระหนี้แทนให้ดี และเซ็นสัญญากันเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิดชอบมูลหนี้ทั้งหมด เหมือนกับลูกหนี้ทุกประการอีกต่อไป ซึ่งหมายถึง ผู้ค้าประกันจะรับผิดชอบชำระหนี้แทนในส่วนของตนเท่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมศาล หรือค่าดำเนินการฟ้องร้องต่อศาล หากเจ้าหนี้ไม่แจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบก่อนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เมื่อผู้ค้าประกันใช้หนี้แทนลูกหนี้แล้ว ก็สามารถใช้สิทธิได้เบี่ยง โดยฟ้องลูกหนี้เรียกเงินตามจำนวนที่ชำระไปแทนพร้อมดอกเบี้ย และค่าเสียหายอื่น ๆ ได้

3. ในกรณีลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้จะต้องทำหนังสือแจ้งผู้ค้าประกันให้ทราบก่อนภายใน 60 วัน และห้ามไม่ให้เจ้าหนี้เรียกเอาหนี้กับผู้ค้าประกันในทันที จนกว่าพยายามไล่เบี่ยงหรือเรียกหนี้กับลูกหนี้จนสุดความสามารถแล้ว

4. สัญญาค้าประกันจะต้องระบุไว้ให้ชัดเจนว่าผู้ค้าประกันนั้นอะไร จำนวนเท่าใด และผู้ค้าประกันจะรับผิดชอบเฉพาะหนี้ที่ระบุไว้ชัดเจนเท่านั้น หากไม่มีความชัดเจน อาจทำให้ผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิด

5. สัญญาค้าประกัน ถ้ามีข้อตกลงกำหนดให้ผู้ค้าประกันเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้น ข้อตกลงในส่วนนั้นจะตกเป็นโมฆะหมายความว่า ข้อตกลงนั้นใช้บังคับกันไม่ได้

การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ เกิดขึ้นมาจากสาเหตุที่ว่าผู้ค้าประกันที่เป็นผู้ค้าประกันรายย่อยหรือบุคคลธรรมดาจำนวนมากได้ไปค้าประกันการกู้เงินให้แก่ครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือพวกพ้อง ซึ่งในกฎหมายเดิมได้ระบุว่า ผู้ค้าประกันจะเป็นเสมือน “ลูกหนี้ร่วม” ทำให้ทางสถาบันการเงินจะเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันก็ได้ ซึ่งถือว่าสิ่งนี้ไม่เป็นธรรมกับผู้ค้าประกันรายย่อย จึงทำให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ แต่เดิมเมื่อเจ้าหนี้ไปทวงเงินจากลูกหนี้ พอลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินก็ค่อยไปเอาเงินจากผู้ค้าประกัน แต่ที่ผ่านมาหากเจ้าหนี้บอกว่า ผู้ค้าประกันจะต้องจ่ายเงินคืนเสมือนเป็นลูกหนี้ร่วม ก็หมายความว่า เจ้าหนี้จะเรียกเก็บเงินจากใครก่อนก็ได้ แต่กฎหมายฉบับนี้ คือ **ผู้ค้าประกันจะไม่ต้องรับผิดชอบเหมือนเป็นลูกหนี้ร่วมแล้ว แม้ผู้ค้าประกันจะยินยอมให้หนี้ แต่ศาลก็จะไม่อนุญาต** ที่ผ่านมามีปรากฏว่าเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ

อาชีพให้กู้ยืมมักจะอาศัยความได้เปรียบในทางการเงิน กำหนดข้อตกลงอันเป็นการยกเว้นสิทธิของผู้ค้าประกัน หรือผู้จำนองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือให้ค่าประกัน หรือผู้จำนองต้องรับผิดชอบเหมือนเป็นลูกหนี้ชั้นต้น กรณีนี้จึงส่งผลให้ผู้ค้าประกันหรือผู้จำนองซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป ไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งต้องกลายเป็นผู้ถูกฟ้องล้มละลายอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้าประกัน และผู้จำนองจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้นมา

สถานะของผู้ค้าประกัน เป็นเพียงลูกหนี้ชั้นรอง ผู้ค้าประกันหาใช่ลูกหนี้ของเจ้าหนี้โดยตรง เป็นเพียงบุคคลที่เข้ามารับประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ ดังนั้นในทางปฏิบัติ แต่เดิมเจ้าหนี้มักอาศัยอำนาจการต่อรองที่มีมากกว่ากำหนดให้ **“ผู้ค้าประกันต้องร่วมรับผิดชอบลูกหนี้ประธานอย่างลูกหนี้ร่วม”** เป็นผลให้เมื่อลูกหนี้ประธานผิดนัด เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้อง และฟ้องร้องเอาากับลูกหนี้ประธาน และผู้ค้าประกันได้ทันที **ทั้งที่ในความเป็นจริงลูกหนี้ประธานอาจมีทรัพย์สินเพียงพอจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ แต่ผู้ค้าประกันกลับต้องถูกบังคับชำระหนี้อย่างลูกหนี้ประธาน** และกฎหมายก็กำหนดให้สิทธิแก่ผู้ค้าประกันบางอย่าง เพื่อเกี่ยวไม่ชำระหนี้ในครั้งแรกได้ ข้อตกลงเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้ค้าประกันเสียสิทธิเพื่อจะปกป้องตนเอง **ดังนั้นข้อตกลงให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบเหมือนลูกหนี้ร่วมข้อตกลงดังกล่าวเป็นโมฆะ ยกเว้นในกรณีที่ผู้ค้าประกันเป็นนิติบุคคล และยินยอมเข้าผูกพันตนเป็นลูกหนี้ร่วม** ดังนั้นผู้ค้าประกันจึงไม่มีหน้าที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ประธานอย่างลูกหนี้ร่วม **หากเจ้านี้ยังกำหนดในข้อสัญญาเพื่อให้ผู้ค้าประกันต้องผิดข้อตกลงดังกล่าวยอมใช้ไม่ได้ และผู้ค้าประกันยังคงมีสิทธิยกข้อต่อสู้เพื่อเกี่ยวไม่ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ตามที่กฎหมายกำหนด**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1623/2564 สัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมที่โจทก์กับจำเลยที่ 2 กระทำกันภายหลังจากประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 681/1 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมขึ้น โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 มีผลใช้บังคับ และผลของสัญญาก่อนประโยชน์แก่โจทก์ไม่แตกต่างจากการที่มีบุคคลภายนอกทำสัญญาค้าประกัน ยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม **กรณีนี้ว่ามีข้อสงสัยว่าเป็นสัญญาที่คู่สัญญากระทำกันเพื่อหลบเลี่ยงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 681/1 วรรคหนึ่ง ที่ห้ามตกลงกันให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมหรือไม่** เมื่อมีข้อสงสัยย่อมต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยที่ 2 คู่กรณีฝ่ายซึ่งจะเป็นผู้ต้องเสียในมูลหนี้ นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 11 โจทก์ต้องการให้จำเลยที่ 2 ร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 อย่างลูกหนี้ร่วม แต่ไม่อาจทำเป็นสัญญาค้าประกันให้มีข้อตกลงเช่นนั้นได้ จึงหลบเลี่ยงการทำสัญญาค้าประกันที่มีข้อจำกัดมิให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะลูกหนี้ร่วม การที่โจทก์ในฐานะผู้ประกอบการกิจให้จำเลยที่ 2 ทำสัญญาโดยเลี่ยงบทกฎหมายเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตน **นับว่ามีได้กระทำด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสม ภายใต้ระบบธุรกิจของตน นับว่ามีได้กระทำด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสม ภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติวิพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 มาตรา 12** ทั้งสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ที่มีวัตถุประสงค์ในการหลบเลี่ยงกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครอง และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกันยังเป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ของสัญญาขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา มาตรา 150 โจทก์ไม่อาจอาศัยสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ที่ตกเป็นโมฆะมาฟ้องบังคับจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบได้

บทสรุปสังคาย กฎหมายต้องการคุ้มครองผู้ค้าประกันให้ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าทำสัญญา ผู้ค้าประกันเป็นเพียงลูกหนี้ชั้นรอง และไม่มีอำนาจการต่อรองในทางธุรกิจมากนัก ในทางปฏิบัติแต่เดิมสัญญาค้าประกันจึงระบุความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันอย่างกว้างขวางให้รับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งปวงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต กฎหมายจึงกำหนดให้สัญญาต้องมีรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ค้าประกันได้ทราบถึงรายละเอียด การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ รวมถึงระยะเวลาการก่อหนี้ ทั้งนี้เจ้าหนี้ไม่สามารถกำหนดให้ยกเว้นรายละเอียดต่าง ๆ ข้างต้น และกำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบในหนี้ประธานอย่างไม่มีกำหนดไม่ได้ข้อตกลงดังกล่าวถือเป็นโมฆะ